

Sortprovning 2015 - vallgräs och vallbaljväxter

Malin Barrlund

Foto: Malin Barrlund

Försöksrutor i Vall III år 2015. I förgrunden ängssvingel SW Revansch och timotej Raket.

Växtodlingen i norra Sverige domineras av slåtter- och betesvallar. Klimatet ställer speciella krav på växtmaterialet, och vinterhärdighet, konkurrensförmåga och resistens mot skadegörare är viktiga egenskaper för de olika sorternas avkastningspotential. Den officiella sortprovningen i norra Sverige syftar till att undersöka sorternas avkastningsförmåga, återväxt och uthållighet i jämförelse med väl kända mätarsorter. Den officiella provningen finansieras av utsädesföretagen under de två första vallåren. Genom anslag från Regional Jordbruksforskning för Norra Sverige (RJN) samt från Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF) via Sverigeförsöken har det varit möjligt att förlänga försökstiden med ett tredje vallår. Förutom det tredje vallåret finansierar näringsens forskningsstiftelser tillsammans med utsädesbolagen Scandinavian Seed, Boreal och Lantmännen Lantbruk hela sortprovningen.

Sortprovningen i norra Sverige utförs på fyra platser, Offer/Lännäs i Västernorrland, Ås i Jämtland, Röbbäcksdalen i Västerbotten och Öjebyn i Norrbotten.

Vallförsöken sås vanligtvis in i korn, med en tidig skörd av skyddsgrödan. Insådd i renbestånd kan förekomma. Gräsförsöken gödslas med 70 kg kväve per hektar till första skörd och 50 kg kväve per hektar till andra och tredje skörd. Baljväxterna gödslas inte med kväve. Fosfor- och kaliumgivan bestäms utifrån den aktuella markkartan.

På våren noteras beståndens övervintring och inför varje skörd graderas den botaniska sammanställningen samt grödans utvecklingsstadium.

Vid bedömning av resultaten måste hänsyn tas till hur länge en sort har varit med i försöken. En full provomgång med tre vallår och fyra platser motsvaras av 12 försök. Att bedöma en sort utifrån endast en provomgång ger en osäker och inte helt rättvisande bild av sorten.

De resultat som redovisas för grässorterna är medelvärden från de senaste tio försöksåren. För baljväxterna redovisas medelvärden för de senaste fem åren. För sorter som är nya för året redovisas bara skörden för ett år.

År 2015 togs för första gången tre skördar på alla vallförsök i Lännäs och i Vall I och Vall II på Röbbäcksdalen. På de övriga försöksplatserna medförde den svala sommaren att enbart två skördar kunde tas. De resultat som här redovisas för Skörd 3 baseras således bara på fem försök.

För resultat från tidigare utförda försök hänvisas till www.slu.se/njv under Publikationer eller www.slu.se/faltforsk under Resultat samt www.sverigeforsoken.se

Odlingssäsongen 2015

Maj var en blöt och kall månad, framförallt på Öjebyn och Röbbäcksdalen där det regnade nästan tre gånger så mycket som ett normalår. Juni och juli var det torrt i Offer och Ås medan Röbbäcksdalen och Öjebyn fick mer nederbörd än normalt. Temperaturen var under det normala under maj-juli, utom på Ås där juli var lite varmare än normalt. I augusti kom torrare och varmare luft, framförallt från mitten av månaden. Under september var temperaturen över det normala men det regnade en hel del, framförallt på Ås och Offer.

Den kalla och blöta försommaren medförde en sen förstaskörd på alla försöksplatser. Först ut var man på Offer där skörden togs 22 juni. På Röbbäcksdalen skördades 26 juni och på Öjebyn och Ås den 2 respektive 3 juli. Totalskörden 2016 blev lägre än genomsnittet för de senaste fem åren.

Vallgräs

Timotej, ängssvingel och rörsvingel ligger i samma försök och alla sorter skördas vid samma tillfälle. Grindstad har varit mätare för timotejsorterna. I svingelsortimentet har ängssvingeln SW Revansch använts som mätarsort.

Flerårsresultat

Timotej

Resultaten från sortförsöken med timotej visar att ingen sort har högre skörd än mätaren Grindstad (Tabell 1), dock ligger sorten Rakel på samma nivå. Detta gäller på alla försöksplatser. Tryggve har lägre skörd än Grindstad i alla vallåldrar.

De nya sorterna Bor 0402 och Hertta har gett dåligt resultat i tredjaskörd. Det är dock enbart sammanställning av fem försök som redovisas här och det är alltför få för att dra några definitiva slutsatser.

Enligt graderingen av vårbestånden har Rakel något bättre bestånd på våren än mätaren Grindstad (Tabell 1).

Ängs- och rörsvingel

Fyra sorter var nya i försöken 2015, Valteri, Tored, Eevert och Karolina. För dem finns bara vall I med i sammanställningen och deras resultat är därmed relativt osäkra.

Resultaten visar på signifikant högre skörd för rörsvingelsorterna Swaj och Karolina jämfört med mätaren SW Revansch (Tabell 1). Även hybrid-sorten Hykor har gett högre skörd, medan rörsvingeln Tower har gett lägre skörd än mätaren.

I tredjaskörden, som enbart tagits i fem försök, har Karolina gett högre avkastning i jämförelse med mätaren.

Gradering av vårbeståndet visar att sorten Norild har bättre övervintring än SW Revansch medan Tower har något sämre resultat än mätaren. De nya sorterna har klarat sin första övervintring lika bra som SW Revansch.

Tabell 1. Resultat från sortprovning i timotej (överst) och ängs- och rörsvingel (nederst) i norra Sverige 2006 - 2015. Vårbestånd i % och skörd i kg ts/ha anges för mätarsorterna Grindstad respektive SW Revansch. För övriga sorter anges relativa värden jämfört med mätarna (=100).

Sort	Antal försök	Vårbestånd	Total skörd	Skörd / skördetillfälle			Skörd / vallålder			Skörd / försöksplats			
				Sk. 1	Sk. 2	Sk. 3	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
Grindstad	113	93	8691	4763	3932	1043	8761	9289	8026	9244	7815	8768	9002
Rakel	63	103	100	103	96	108	101	99	101	102	99	101	98
Lidar	55	100	97	97	96	99	99	96	96	98	95	99	96
Switch	38	101	97	95	99	99	96	97	99	102	95	96	96
Rhonia	35	101	97	102	92	91	98	95	98	101	94	97	97
Tryggve	35	101	93	100	84	100	94	92	92	94	91	93	94
Bor 0402	3	100	93	101	89	64							
Hertta	3	101	93	100	90	67							
Revansch (äsv.)	55	92	7781	4038	3676	1776	7887	8187	7288	8220	6705	8337	7928
SW Minto (äsv.)	35	101	98	98	97	100	98	100	94	93	98	96	105
Norild (äsv.)	8	108	98	92	105			97	98	93	102	85	109
Valtteri (äsv.)	3	102	105	101	106	105							
Tored (äsv.)	3	102	104	101	106	95							
Eevert (äsv.)	3	102	101	94	103	113							
Swaj (rörsv.)	35	102	121	112	132		111	125	125	113	122	125	124
Tower (rörsv.)	20	97	95	82	112	113	79	104	111	90	106	88	100
Hykor (rsvhybr.)	12	103	112	102	122	115	96	113	128	104	120	110	116
Karolina (rörsv.)	3	102	111	89	125	140							

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

Vallbaljväxter

Övervintringen av baljväxter påverkas mycket av variationer i årsmån och förhållanden på försöksplatsen. Detta kräver att försöken upprepas under flera år och på flera platser för att få statistisk säkerhet i jämförelserna. I de presenterade för-

söken har SW Torun använts som mätare för de tetraploida sorterna och SW Yngve för de diploida.

Flerårsresultat

Av de sorter som provats alla tre vallår har de tetraploida sorterna Lø Rk9735, Betty och Peggy

Nya sorter i försöken 2015

Bor 0402 och Hertta (Bor 0504) – timotej. Sorter från finska Boreal. De uppges båda ha bra smältbarhet i alla skördar.

Valtteri – ängsvingel. Ny sort från Boreal. Har enligt finsk sortprovning något lägre innehåll av NDF och iNDF jämfört med Kasper.

Tored – ängsvingel. Från Lantmännen Lantbruk. Kommer på marknaden 2017. En viktig egenskap är att axgången är sen, vilket minskar skillnaden till andra arter i blandningen.

Eevert (Bor 20603) - ängssvingel. Från finska Boreal. Uppges ha en smältbarhet på samma nivå eller högre än övriga finska ängssvingelsorter.

Karolina – rörsvingel. Från Boreal. Uppges ha bra smältbarhet jämfört med övriga rörsvingelsorter men rekommenderas inte för bete. Har jämförbara resultat som Retu i den finska sortprovningen.

SWÅ RK10001 och SWÅ RK10006 – rödklöver. Diploida sorter från Lantmännens förädlingsstation i Lännäs. SWÅ RK10001 är utvald för att tåla klöverrotta och rotröta. SWÅ RK10006 är framtagen från sena populationer för att ha vegetativ tillväxt och uthållighet.

Tabell 2. Skörderesultat i kg ts/ha från sortprovning i tetraploida rödklöversorter (överst) och diploida sorter (nederst) i norra Sverige 2011 - 2015. Relativa värden jämfört med SW Torun respektive SW Yngve (=100).

Sort	Antal försök	Total skörd	Skörd /skördetillfälle			Skörd /vallålder			Skörd /försöksplats			
			Skörd 1	Skörd 2	Skörd 3	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
SW Torun	48	7371	3690	3530	1443	7783	7949	6382	8109	6529	6959	7488
Ilte	27	101	95	107	101	101	99	100	105	94	100	98
Peggy	21	105	110	100	91	100	108	107	103	103	103	109
Vicky	18	94	83	106	91	100	88	75	100	95	91	85
Lø Rk9735	17	106	106	106		99	108	110	108	104	104	107
Amanda	13	101	94	108		104	100	101	103	102	100	99
Betty	12	105	111	100			109	106	101	102	108	109
Bor 0802	8	101	105	98	94	98	103		92	103	106	102
SW Yngve	50	6907	3501	3296	1240	7045	7473	6202	7361	6003	6630	7263
SWÅ RK95097	26	98	97	97		103	97	95	99	94	97	97
SW Ares	23	88	78	99	92	97	83	79	94	82	90	77
SWÅ RK10012	8	101	100	101	96	107	96		102	101	96	99
Callisto	6	80	52	109	102	92	77	65	85		79	
SWÅ RK10006	4	97	94	101	101	100			101	95	99	90
SWÅ RK10001	4	101	101	101	102	104			104	100	98	99

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

haft en signifikant högre total skörd än mätaren SW Torun. Det är det andra och tredje vallåret som särskiljer sorterna tydligast. Sorterna Ilte, Amanda och Bor 0802 har en likvärdig totalskörd som mätaren SW Torun medan Vicky har sämre totalskörd, främst beroende på en låg förstaskörd.

Betty och Peggy har, jämfört med SW Torun, bättre överlevnad under vintern uttryckt som procent plantor på våren, se Tabell 3. Vicky har i samma jämförelse signifikant sämre överlevnad.

Bland de diploida sorterna har SW Ares och Callisto sämre avkastning än SW Yngve, framför allt i förstaskörd (Tabell 2). Det beror med stor sannolikhet på deras dåliga övervintring (Tabell 3). SW Ares är en sydlig typ och har signifikant sämre avkastning än mätaren SW Yngve på alla orter utom på Offer.

Tabell 3. Vårbestånd (%) 2011-2015. Mätare: SW Torun.

Sort	Antal försök	Vår- bestånd	Vårbestånd /vallålder		
			Vall I	Vall II	Vall III
SW Torun	45	79	88	80	71
Ilte	25	75	86	72	67
Peggy	20	86	89	87	83
Vicky	18	67	84	59	34
Lø Rk9735	14	84	98	84	76
Amanda	11	77	83	78	71
Betty	11	87		91	80
Bor 0802	8	86	92	88	
SW Yngve	45	78	85	74	74
SWÅ RK95097	23	75	83	72	72
SW Ares	23	56	77	49	36
SWÅ RK10012	8	78	90	75	
Callisto	6	43	77	29	17
SWÅ RK10006	4	78	87		
SWÅ RK10001	4	77	86		

